

خروج مذاکرات ایران و آژانس از بن بست

همان اصطلاح ریل‌گذاری جدید که دیپلمات‌های مذاکره‌کننده کشورمان در مسیر پرونده هسته‌ای از آن نام برده‌اند شاید مناسب‌ترین تعبیری باشد که بتوان در وصف شرایط کنونی مذاکرات هسته‌ای در ابعاد فنی و سیاسی آن به دست داد.

همان اصطلاح ریل‌گذاری جدید که دیپلمات‌های مذاکره‌کننده کشورمان در مسیر پرونده هسته‌ای از آن نام برده‌اند شاید مناسب‌ترین تعبیری باشد که بتوان در وصف شرایط کنونی مذاکرات هسته‌ای در ابعاد فنی و سیاسی آن به دست داد. پس از نشانه‌های مثبتی که در مذاکرات سیاسی ایران و گروه 5+1 در ژنو پدیدار شد و استقبال کم‌سابقه طرف مقابل را در پی داشت مذاکرات 2 روزه ایران با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی نیز پایان خوشی برای آغاز یک مسیر جدید در همکاری‌های دوطرفه داشت. مذاکراتی که در آن دوطرفه (برای نخستین بار) در بیانیه‌ای مشترک از توافق با یکدیگر خبر داده‌اند و مبنای آن پیشنهاد جدیدی است که ایران در دستور کار همکاری با آژانس قرار داده است. این مشابه توافقی بود که به دنبال پیشنهاد جدید ایران در گفت‌وگو با 5+1 در ژنو حاصل شد و آنجا نیز دوطرفه برای نخستین بار در بیانیه‌ای مشترک نسبت به ادامه راه جدیدی که در پیش گرفته شده استقبال کردند.

پیشنهاد جدید

در وین هم ایران و آژانس در بیانیه مشترک پایانی اعلام کردند که مذاکرات دوطرفه بسیار مفید بود و توافق حاصل شد که در تاریخ 11 نوامبر (20 آبان) مجدداً با یکدیگر دیدار کنند. در این بیانیه مشترک همچنین آمده است: ایران پیشنهاد جدیدی را درباره اقدامات عملی به عنوان مشارکت سازنده برای تقویت همکاری‌ها و گفت‌وگو با هدف حل مسائل باقیمانده ارائه کرد.

مذاکره چهره‌های جدید

در کنفرانس خبری مشترکی که رؤسای هیأت‌های مذاکره‌کننده ایران و آژانس برگزار کردند رضا نجفی رئیس هیأت ایرانی که جایگزین علی‌اصغر سلطانی در این سمت شده است، اعلام کرد: مذاکرات مثبت و سازنده بود و ما طرح جدیدی را روی میز گذاشتیم.

ترو واریورانتا، معاون مدیرکل آژانس در امور پادمان‌ها و رئیس هیأت مذاکره‌کننده آژانس که جایگزین هرمان ناکارتس مذاکره‌کننده سابق آژانس شده است هم با بیان اینکه «ما جلسه مفیدی در زمینه مسائل قبلی و حال حاضر داشتیم» در جمع خبرنگاران اظهار کرد: گفت‌وگوهای ما تمام مسائلی که تا به حال باقیمانده بود را دربرمی‌گیرد.

این گفت‌وگوها سرآغاز دور جدیدی از روابط میان ایران و آژانس است و چون داریم روی جزئیات مطالعه و کار می‌کنیم چیز بیشتری را نمی‌توانم بگویم، اما بعد از حصول نتیجه اطلاع‌رسانی خواهد شد. او حتی درباره بازدید از پارچین که یکی از موضوعات اختلافی ایران و آژانس در دوره‌های قبلی مذاکرات بوده است، گفت: مذاکرات جامع و شامل همه موارد از جمله پارچین بود. وی با بیان اینکه این مذاکرات سرآغاز فصل جدیدی از روابط میان دوطرفه است، تصریح کرد: این مذاکرات برای دستیافتن به یک چارچوب بود تا بتوان اقدامات عملی را انجام داد.

رویکرد ساختاری جدید

مذاکرات با آژانس چنان که پیش‌بینی می‌شد به روز دوم هم کشیده شد و هیأت‌های مذاکره‌کننده فنی و کارشناسی ایران و آژانس از عصر دوشنبه تا عصر روز سه‌شنبه به مدت 6 ساعت مذاکره کردند. نتیجه این دور از مذاکرات واضح‌تر و ملموس‌تر نسبت به دوره‌های قبلی بود و آن هم پیشنهاد جدیدی بود که ایران در این گفت‌وگوها جایگزین مسیر طی شده 2 سال قبل کرد.

مقامات مذاکره‌کننده کشورمان در این دور از مذاکرات با آژانس اتمی به‌طور رسمی اعلام کردند که راه قبلی دنبال نمی‌شود و ایران پیشنهاد جدیدی به آژانس ارائه کرده است. عباس عراقچی معاون وزیر امور خارجه و عضو تیم مذاکرات هسته‌ای ایران با 5+1 پس از برگزاری مذاکرات نمایندگان ایران و آژانس از محتوای دیداری که با آمانو مدیرکل آژانس به صورت ویژه ترتیب داده بود پرده برداشت و به گمانه‌زنی‌های رسانه‌ای اینطور پایان داد که در این دیدار پیشنهاد جدیدی را به آمانو ارائه داده است.

رضا نجفی رئیس هیأت مذاکره‌کننده ایران با آژانس در گفت‌وگویی که پیش از آن با ایسنا داشت مذاکرات را جدی و روبه‌جلو خوانده و گفته بود: در این مذاکرات تیم‌های کارشناسی وارد مباحث محتوایی شدند. به گفته نجفی، پیشنهاد جدید ایران به آژانس ربطی به پیشنهاد مذاکرات ژنو ندارد بلکه «عملیاتی است و برای حل مسائل بین ایران و آژانس ارائه شده است.»

او در پاسخ به اینکه مذاکرات و تفاهم‌های گذشته میان ایران و آژانس در چارچوب رویکرد ساختاری چه می‌شوند، گفت: رویکرد ساختاری به نتیجه نرسید؛ به نظر می‌آید رهیافتی که در گذشته تحت عنوان رویکرد ساختاری اتخاذ شده مناسب نبوده است و به همین دلیل مذاکرات 2 سال به طول انجامید. وی گفت: رهیافت گذشته قابل اجرا نیست و باید تغییراتی در آن صورت گیرد. نجفی تأکید کرد که پیشنهاد جدید ایران به آژانس بی‌ربط به رویکرد ساختاری نیست، اما در برخی جهات تغییر کرده و عملیاتی و اجرایی شده است.